

Naar Assisi

Mark van Waes

NAAR
ASSISI

De pelgrim die niet wist
dat hij op pad ging

NOORDBOEK

© 2026 Mark van Waes | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp: Mijke Wondergem

Boekverzorging: Elgraphic

Voor het coverbeeld is AI gebruikt

ISBN 978 94 6471 504 0

ISBN 978 94 6471 524 8 (e-book)

NUR 508

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek, Hellingbaas 1, 8401 JH Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

Inhoud

Proloog	9
De Ardennen	13
MAASTRICHT 2008	
De Vogezes, Elzas en Jura	39
LES VOSGES 2012	
Zwitserland, de Grand-Saint-Bernard en de Povlakte	69
LE GRAND-SAINT-BERNARD 2015	
De Apennijnen	91
GRANDE ESCURSIONE APPENNINICA 2017	
Terug?	125

Voor Renée

Proloog

Dit is het verhaal van een pelgrimstocht naar Assisi. Eigenlijk weet ik niet of het die naam verdient: een pelgrimstocht. Want we hebben er dertien jaar over gedaan om er te komen, elk jaar een stukje, altijd in de zomer. De laatste drie etappes van twintig kilometer elk, niet eens lopend maar met de auto. Misschien nog erger: we zijn ook niet naar huis teruggelopen maar we hebben dat per auto gedaan. Het had ook een vliegtuig kunnen zijn.

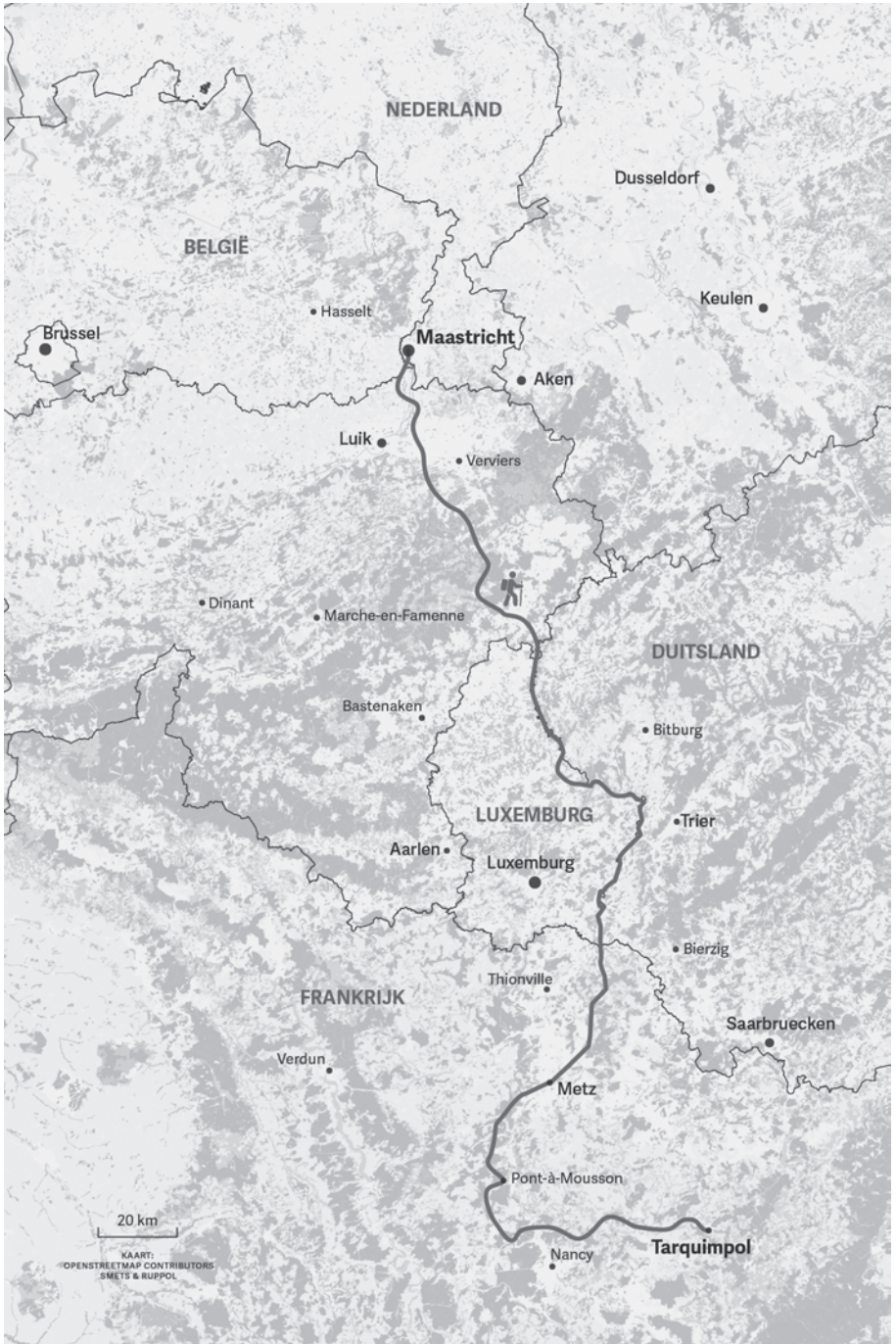
Onderweg sliepen we soms in hutten maar even vaak in kleine hotels of B&B's. We sloegen soms kleine stukjes over omdat we te moe waren om verder te lopen. Maar ook omdat we blaren hadden, het regende of gewoon omdat we geen zin meer hadden. Ik denk dat mensen die altijd doorzetten, van afzien houden, boete willen doen, het daarom geen pelgrimstocht zullen noemen. Hooguit een slap aftreksel van een pelgrimstocht. Toch noem ik deze tocht naar Assisi een pelgrimstocht omdat me tijdens al die dagen lopen inzichten werden aangereikt over mijn leven, over de wereld waarin ik leef, over godsdiensten, over mensen, over de mensheid. Misschien ben ik een laatbloeier en kreeg ik die inzichten pas laat, hadden andere mensen die inzichten al veel eerder.

Ik kreeg ook een 'verdieping' in mijn voelen en denken tijdens die pelgrimstocht, tijdens dat lopen. Die 'verdieping' werd mij

niet geopenbaard door heilige boeken of door een stem van boven, maar gewoon door stil te zijn. Ik realiseerde me wat een gelukkige man ik ben dat mijn vrouw al die jaren van me heeft gehouden, al die jaren bij me is gebleven. Ik realiseerde me ook weer eens wat een bijzondere dochters ik heb en wat een leuke schoonzonen en kleinkinderen.

Er waren ook nieuwe inzichten die misschien meer met geschiedenis en politiek te maken hebben. Ik liep door zes Europese landen die tachtig jaar geleden nog met elkaar in oorlog waren en dat vele eeuwen daarvoor ook zijn geweest. Hoe bijzonder is het dat er nu een verenigd Europa is waarin we vrij kunnen reizen, kunnen wonen en kunnen werken. Hoe wijs en hoe moedig zijn de mensen geweest die dat avontuur, een verenigd Europa zijn begonnen. Ik liep onbekommerd naar Assisi zonder ooit een paspoort te laten zien, zonder te worden uitgescholden voor stomme Nederlander of vreemde Vlaming.

Het is in deze wereld natuurlijk niet alleen maar zonneschijn. Er zijn nog allerlei problemen en uitdagingen, er is nog altijd oorlog. Maar het is een stuk rustiger op deze wereld. Een stuk rustiger en vrediger dan eeuwenlang het geval is geweest.

De Ardennen

MAASTRICHT 2008

Vroeger kwamen we er elke zondagmorgen bij de hoogmis. Dan werd er gezongen en het orgel speelde zacht. Het zonlicht was geel en blauw en groen door de glas-in-loodramen. Ze hing, als we er-
gens heen gingen, in een draagzak op mijn buik, maar wilde er in de kerk altijd snel uit en op de bank naast me zitten. Ik moest dan een arm om haar heen slaan. Er was zoveel te zien toen in die kerk, in die (Onze-)Lieve-Vrouwebasiliek in Maastricht: de gelovigen devoot biddend op hun knieën, de Mariakapel met honderden brandende kaarsen, de priesters en misdienaars in kleurige kazuifels. Ze was bang voor het beeld van Karel de Grote, omdat die zo boos keek en gefascineerd door de suisse, een oudere man in het uniform van de Zwitserse garde die, tijdens een mis, streng kijkend op en neer liep door het middenpad. Hij knipoogde altijd even naar haar, dan zwaaide ze terug.

Vanochtend, vijftientig jaar later, zitten we, Karlijn en ik, in diezelfde Lieve-Vrouwebasiliek om kaarsen aan te steken. Voor onze geliefden, voor de wereld, voor de vrede en voor voorspoed op onze tocht. Waarheen we zouden lopen, wisten we toen nog niet. We zouden gewoon de GR5 volgen en dan wel zien. De GR5

is een langeafstandswandeling, van de Noordzee naar de Middellandse Zee, die door Maastricht komt.

Wat vooral belangrijk was, voor mij in ieder geval: iets samen doen. Want hoe goed ken je als vader je dochters eigenlijk? Ik heb er twee: Karlijn en Susan. Nu ik oud ben, denk ik, dat ik al wat zichtbaar en hoorbaar was bij mijn dochters, redelijk goed kende. Maar het vertrouwelijke, het verborgene, nauwelijks. Veel vaders met dochters zullen dat gevoel kennen. Hoe is dat eigenlijk met moeders en dochters? Ik denk dat die vaak meer van elkaar weten, en veel moeders en dochters kunnen goed met elkaar overweg. Maar er zijn er ook die hun leven lang met elkaar in strijd zijn. Dat noemen ze natuurlijk niet zo, maar ze zijn het wel! Er zijn ook dochters die hun moeder hun beste vriendin noemen, maar dat is net zo onwaarachtig als er een heel leven ruzie mee hebben. Als je moeder je beste vriendin is, is er iets vreemds gebeurd in het proces van loslaten dat elke dochter en moeder moeten meemaken.

Ik denk dat moeders en dochters hun vrouwelijkheid goed kunnen delen, maar hun relaties zijn vaak ingewikkelder dan die tussen vaders en dochters. Die relaties zijn meestal eenduidiger, of moet ik zeggen simpeler. Bij moeders en dochters is het vaak complexer, heeft het meer kanten, is het soms meer toegedekt. Hoe is het tussen vaders en zonen? Eenvoudiger, denk ik, maar meestal minder subtiel. Mannen mogen elkaar of juist niet. Er is zelden een ingewikkeld middengebied van elkaar soms wel en soms niet mogen.

Karlijn, die jarenlang een leidinggevende functie heeft gehad in een technisch bedrijf, vertelt me vaak hoe eenvoudig en ongecompliceerd leidinggeven aan mannen meestal is: 'Je doet wat de baas zegt en als je het er niet mee eens bent doe je het ook.' Leidinggeven aan vrouwen is dikwijls ingewikkelder,' zegt ze. Als vrouwen aan wie je leidinggeeft het niet met je eens zijn, zeggen ze met veel tegenzin dat ze je opdracht zullen uitvoeren, maar ze gaan dan vaak in de 'ondergrondse' en beginnen je tegen te wer-

ken op andere gebieden. In de tijd dat ik als organisatieadviseur werkzaam was moesten we soms helpen om conflicten in organisaties op te lossen. Als er vrouwen in zo'n conflict waren betrokken, deed er altijd een vrouwelijke adviseur mee bij de uitvoering van die opdracht, want vrouwen zien en horen meestal meer dan mannen.

Maar ik wilde die ochtend in de Mariakapel niet nadenken over conflicten, en al helemaal niet over conflicten tussen mannen en vrouwen, dus keek ik om me heen of er iets was om mijn aandacht af te leiden. Aan de muur hingen nog steeds de twee zwarte ijzeren kistjes die er vroeger toen Karlijn twee jaar oud was ook al hingen. Een voor aangevraagde wensen, een voor verkregen gunsten. De ingaande en uitgaande post van de Heilige Maagd. Het kistje aangevraagde wensen zat vroeger meestal helemaal vol, het kistje verkregen gunsten was gewoonlijk erg leeg. Blijkbaar werden aangevraagde wensen niet altijd vervuld. Of zou de koster regelmatig vergeten zijn het kistje met aangevraagde wensen te legen? Vandaag waren beide kistjes leeg.

‘Hier doe ik niet aan mee, pap,’ fluisterde Karlijn toen we in die Mariakapel zaten en ik naar die twee zwarte kistjes wees. ‘Ik geloof niet dat Maria erg geïnteresseerd is in onze wandeltocht.’

Met een zucht stopte ik mijn balpen, die ik al getrokken had om Maria een verzoek te sturen, terug in mijn broekzak. Ik zuchtte niet omdat Karlijn niet geloofde in het sturen van briefjes naar Maria, ik zuchtte omdat ze mij niet volgde! Niet enthousiast was over mijn idee, mijn impuls. Maar tegelijkertijd waardeerde ik dat ook. Het is een van die gespleten dingen van vader zijn: je wilt dat kinderen je volgen maar ook dat ze hun eigen weg kiezen, dat ze hun eigen pad gaan.

We staken ieder drie kaarsen aan, dat was blijkbaar geen probleem voor Karlijn. Ik stak er één aan voor Elizabet en mij, één voor Karlijn en Susan en één voor onze wandeltocht. Aan wie of